טו: ר"ן ואלו מותרין פרק שני נדרים רש"י

עין משפט נר מצוה

טו א ב מיי' פ"י מהלכות נדרים הלכה יג סמג לאוין רכב טוש"ע יו"ד סימן רכ סעיף כג:

טז ג מיי' פ"ד מהל' נדרים הל' יד סמג לאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' ריג סעי' ג:

יז ד מיי' פי"ב מהל' אישות הל' ו ז סמג עשין מה ולאוין פא טוש"ע אה"ע סי' סט סעי' א כ:

יח ה מיי' פי"ד שם הל' ו ז סמג שם ולאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלה סעי' ח וסי' רלו סעי' סו:

יט ו מיי' שם וסי' רי"ב מהל' נדרים הל"ט סמג שם ולאוין רמב טוש"ע יו"ד סי' רלו סעי' סו:

כ ז מיי' פ"ג מהל' נדרים הל"י וס"א מהל' שבועות הל' ז וס"ה הל' כ סמג לאוין רמח ורמט טוש"ע יו"ד סי' רלט סעי' ג:

כא ח מיי' פ"א מהל' נדרים הל' יט סמג לאוין רמב:

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה דאמר רב הכוה וכו' קונס מתמיה כל"ל ותיבת הכוה נמחק: (ב) ד"ה לא קרבן וכו' כשביל איסור קאמר קרבן לא מוכל לך וכו' שאוכל לך כתרוייהו:

תוספות

כי קתני **ראי איתהני.** וא"ת פשיטא דס לומר דהיא נופא אחת לאשמעינן שיש לו ליזהר שלא ההנה ממנו קודם הפסח שאם ההנה תבא לידי כל יחל תחוך שלא תיזהר ותלך אחר הפסח דבתנאי לא מודהרא: ומותרת **לילך אחר הפסח.** כלומר אם לא הלכה לפני הפסח מותרת לילך אחר הפסח וליכא למיחש למידי ואין זה חידוש אלא אחידי דתנא אחר הפסח משום לא יחל דברו כדפרישית תנא נמי בהך סיפא דיעה מותרת לילך אחר הפסח: **הלכה אין לא הלכה לא.** תיובתא דרב יהודה וא"ת לפי דברי המקשן הוה דיוק דרישא וסיפא לאסוקי מדרב יהודה הנהי לומר כן וכן קשה לפי שיטת המיקר לה (לוחה) כדרב יהודה כדפרישאי ור"ל דמפרש לטולמו גוונא: **אבל הרי** זו בבל ילך. אלמא איתא דאכל ופקהיק דרב יהודה (ומשנינן מי קתני אוכל אכל קתני דמשמע דוקא דיעבד ואחדרבה היא נופא אחת לאשמעינן דאסור לאכול לכתחילה דחייסינן שמא ילך מדרב יהודה: **הלך הרי** הוא כבל יחל הלך אין בהלך לא. וא"ת אמאי אינו מדקדק דומיא דלעיל מדקתני הלך הרי הוא כבל יחל אלמא איתיה לאכיל ואע"ג דמאי לשנוי כדלעיל כי קתני דאי אכיל הוה ליה לאקשויי ולתרץ כדלעיל ור"ל דהכא פשיטא ליה שיש לו לתרץ דאי אכיל מדקתני כרישא אכל הרי הוא כבל יחל כלומר אם הלך אחר האכילה שהיכר כרישא הרי הוא כבל יחל אבל בהך דלעיל שלא הזכיר ההנאה שבתנה מדקתני הלך הרי הוא כבל יחל לחכי ס"ד מדקתני סתמא לא אמא לאשמעינן דאי איתיהני אלא שמותרת ליהנות דלא חייסינן שמא תלך ודחי מ"מ כי קתני דאי איתיהני דכדרישית ועתה נפרש ממה מדקדק הספר הלך אחר הפסח לא הלך לא כלומר מדלא קתני מהלך דמשמע לכתחלה ש"מ דמותר לאכול הכא שאסר עליו ולהכי ניחא דלא קתני מהלך דמשמע לכתחלה דאי אי נתיר לילך אחר שאכל אי ס"ד לאסור לאכול הכהר שהכמים אמרו לו ואז דאי לא יאכלנו ש"מ דאיתיה לכתחלה נתיר לו לילך כיון שלא אכל ואם כן ניתני מהלך לאחר לאכלו לכתחלה ואי דקתני אכל דמשמע דיעבד לאו דוקא: בתנאי **לא** קרבן **לא** אוכל לך בותר. פי' וקמ"ל דלא אמר מכלל לאו אתה שומע הן:

ותיובתא דרב יהודה כי קתני [א]**דאי איתהני הרי זה בבל יחל דברו תנן שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך עד הפסח הלכה לפני הפסח אסורה בהנאתו עד החג ומותרת לילך אחר הפסח הלכה אסורה לא הלכה לא אמר רבא** [ב]**הוא הדין דאפילו לא הלכה אסורה הלכה אסורה ולוקה לא הלכה אסורה בעלמא מיתיבי** [ג]**כבר זו עלי היום אם אלך למקום פלוני למחר אכל הרי זה בבל ילך מי קתני אוכל אכל קתני דכי אכל הרי זה בבל ילך** [ד]**הלך הרי זה בבל יחל דברו מהלך לא וקשיא לרב יהודה אמר לך רב יהודה ה"ה דליתני מהלך איידי דקתני רישא אכל דלא מיתני ליה אוכל תני סיפא הלך: האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בבל יחל דברו:** [ה]**והא** [ו]**משתעבד לה מדאורייתא דכתיב** [ז]**שארה כסותה ועונתה לא יגרע** [ח]**באומר הנאת תשמישך עלי והא לא קא ניחא ליה בתשמיש** [ט]**דאמר רב כהנא** [י]**תשמישי עליך כופין אותה ומשמשתו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו: מתני'** [כ]**שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור** [יא]**קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר:**

גמ'

ותיובתא דרב יהודה. דאמר אל יישן היום שמא יישן לאחר דהא מזיגן הכא דשקיגן לה ליהנות לפני הפסח דבתנאה נמי מזדהר: **אמר לך רב יהודה לעולם אימא לך אל יישן היום שמא יישן למחר וכי קתני מתניתין הלכה אחר הפסח וכו' דאי איתהני.** אם עברה ונהנית לפני הפסח ועברה והלכה לאחר הפסח עוברת משום כל יחל: **קונם שאת נהנית לי עד החג אם תלכי לבית אביך מכאן עד הפסח הלכה וכו'.** אבל אם לא הלכה לפני הפסח אינה אסורה ליהנות מאדר עד הפסח דלא מיחייסינן לשמא תלך עדיין לפני הפסח ותיובתא דרב יהודה דאמר אל יישן כו': **א"ר אבא.** הכי קאמר הלכה וכו' לא הלכה איסורא בעלמא דמיחייסינן שמא תלך עדיין למקום פלוני למחר אכל הרי זה בבל ילך מי קתני אוכל אכל קתני דכי אכל הרי זה בבל ילך [ב]**הלך הרי זה בבל יחל דברו מהלך לא וקשיא לרב יהודה אמר לך רב יהודה ה"ה דליתני מהלך איידי דקתני רישא אכל דלא מיתני ליה אוכל תני סיפא הלך: האומר לאשה קונם שאני משמשך הרי זה בבל יחל דברו:** [ג]**והא** [ד]**משתעבד לה מדאורייתא דכתיב** [ה]**שארה כסותה ועונתה לא יגרע** [ו]**באומר הנאת תשמישך עלי והא לא קא ניחא ליה בתשמיש** [ז]**דאמר רב כהנא** [ח]**תשמישי עליך כופין אותה ומשמשתו דשעבודי משעבדת ליה הנאת תשמישך עלי אסור שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו: מתני'** [ט]**שבועה שאיני ישן שאיני מדבר שאיני מהלך אסור** [י]**קרבן לא אוכל לך הא קרבן שאוכל לך לא קרבן לא אוכל לך מותר:**

גמ'

דודאי לא שכקיגן ליה למיכל אתמול אלא איידי דתנא ריש אכל דלא מצי למיתני אוכל לרב יהודה דלא מצי למיכל לכתחילה: תנא סיפא. נמי הלך: **שאני משמשך הרי זה בבל יחל.** אם משמש עמה: **והיכי מצי למימר שאינו משמשה והא משעבד לה.** לתשמיש: **כאומר הנאת תשמישך עלי.** כלומר הנאה דאתי לי מתשמישך קונם עלי: **והא לא ניחא ליה בתשמישה.** ויכול לאסור הנאתה עליו והוי נדר: **דאמר רב כהנא.** אשה האומרת קונם (ה) הנאת תשמישי עליך כופה ומשמשתו דלאו כל כמינה לאסור נפשה עליו דהיא משועבדת לו להנאתו: **אבל אמרה קונם הנאת תשמישך עלי.** שאוסרת הנאה שיש לה מתשמישו על עצמה לאסור לשמשה וצריך להפר לה: **לפי שאין מאכילין לו לאדם דבר האסור לו.** והנאת תשמישו אסורה עליה. ה"ג כי אמר הנאת תשמישך עלי ודאי הוי נדר ואסור לשמשה מפני שהנה ממנה: **מתני' שבועה שאיני ישן שאיני מדבר וכו'.** דשבועה חלה על דבר שאין בו ממש: **קרבן לא אוכל לך.** דהיינו כמו אומרת לא אוכל לך דמותר: **הא קרבן שאוכל לך.** מותר דלא נדר אלא בחיי קרבן: **לא קרבן לא אוכל לך.** משמע בשביל איסור (ב) לא אוכל לך שאם אוכל לך ליהוי אסור עלי כקרבן ומותר לטעמא דר"מ דלית ליה מכלל לאו וכו' דאי רבי יהודה בין אמר קרבן שאוכל לך בין אמר הא קרבן שאוכל בתרוייהו מתיר רבי יהודה אפילו אמר קרבן שאוכל לך כדאמרינן בפירקין דלעיל (ג) קרבן הקרבן כקרבן שאוכל לך אסור מני רבי מאיר היא דלא שני ליה בין אימרא לכאימרא דלרבי יהודה קרבן שאוכל לך מותר:

גמ'

מסורת הש"ס

(א) [תוספתא פ"ד], (ב) [שם כתוספתא], (ג) לקמן פח:, (ד) שם וכתיבות עח:, (ה) [לקמן נח:], (ו) [לף יג.],

תורה אור השלם

1. אם אחרת יקח לו שארה כסותה ועונתה לא יגרע: שמות כא י

גליון הש"ם

בתר"ן ד"ה אבל. שלא היה יכול וכו'. ע' לקמן דף כה ע"ב בהר"ן ד"ה נדרי שבועות: **בא"ד** דבבורות. נ"ל דבכורות:

מוסף רש"י

מהלך לא. כלומר ולא תנא מהלך דמשמע לכתחילה ושוכר משום כל יחל, דסתמא דמילתא שלא אכל, ומיהו אם אכל עוכר משום כל יחל, ומשני דהיא הדין דאתי למימני מהלך, דסתמא דמילתא דלא אכיל (ראה"ה בשמו). כופה ומשמשתו. שאינה יכולה לאסור עצמה עליו, אבל יכולה לאסור עליה שהרבה היא מודדת ולא הוא, כגון הנאת תשמישו עליה, דלריך הוא לספר שלא יאכלנה דבר האסור לה (בחובות עא:).

פירוש הרא"ש

אבר רב נחמן. אלינא דרב יהודה בר פלוגתיה קא מתרץ: **והא** בן התורה **קא משועבד לה.** הא לא קשיא ליה היאך חל הנדר כלשון הזה דהא בשינן עד שיאסר החתן עליו והוא אסר את נפשו מלשמש עמה וכלה"נ לא הוי נדר משום דפשיטא ליה דאיירי בהאסר התשמיש עליו כגון דאמר הנאת [תשמישך עלי] ומשום דבכל דקדק בל' שאני יש דלא הוי דוקא לא חש לדקדק בכאן אלא הא קשיא ליה היאך דמשעבד לה שחייב יכול לפקיעא שעבודה והוי כמו אוסר פירות חבירו על חבירו אלא בו ממש: **באומר הנאת תשמישך עלי.** ויש לו כח לאסור ח"ע שלא יהנה ממנה: **מתני' קרבן לא אוכל לך מותר.** מלמד דפשיטא היא אלא משום אחיך נקטיה וש"מ דדבר מאיר היא: **הא קרבן שאוכל לך.** לאשמועי' דבחיי קרבן קא משמע: **לקרבן לא אוכל לך.** לאשמועי' דשני ליה לרבי מאיר בין לקרבן בשבת בין לקרבן בפתח:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com